

1865 yılında adı yukarıda geçen Cemiyet-i Tedrîsiye-i İslâmiye adı altındaki bir cemiyeti kurmuşlardır. On Dokuzuncu yüzyılın ikinci yarısında bilgi ve eğitim bakımından yurdumuzun nasıl bir durumda bulunduğu göz önüne getirilecek olursa bu hareketin ne kadar olumlu bir teşebbüs olduğu daha iyi anlaşılır.

Bu cemiyet ilk olarak Beyazıt'ta Simkeşhane içindeki Valide Okulu²¹⁶ binasını kendi hesabına onartarak eğitim ve öğretime bir an önce başlanmasını sağladı. Bu okulda ilk zamanlarda vatan şairi Namık Kemâl, Muhtar ve Tefvîk Beyler de öğretmenlik ettiler.

Cemiyette daha sonra millî hayatımızda ve tarihimizde ün almış, Memduh (Dahiliye Nâzırı), Mustafa Refik (Adalet Bakanı), Hariciye Kalemî mümeyyizlerinden Mahmud Ekrem (sonraları ayan azası), Millî Eğitim Bakanı Recai-zâde Mahmud Ekrem, Tercüme Odası mümeyyizlerinden Sadullah (Viyanâ büyükelçisi), Anadolu Varidat mümeyyizlerinden Galip (Evkaf Nâzırı) gibi zatlar görev aldılar.

Açılan çırak okulu az zaman içinde büyük bir ilgi görmüş ilk açılıştaki 1629 öğrenci derse başlamıştır.

Ülkücü Öğretmen, Nisan 1967, s. 17-18.

²¹⁶ Valide Okulu'ndan önce Cemiyet tarafından 1865 yılı sonlarına doğru yapılan müracaat üzerine çarşı civarında Örücüler Kapısı'nda tahsis olunan okul onarılmış bir kaza neticesinde yandığından "Simkeşhane" bitişiğindeki bina bu işe tahsis olunmuştur.

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

Ulusoy, Mehmet Semsettin
200412

Bursa Tarihi Araştırmacılarından
M. ŞEMSEDDİN ULUSOY
1867-1936

İstanbul'da 9 Teşrin-evvel günü vefat eden Mehmed Şemseddin Ulusoy, Bursa'nın yetiştirdiği değerli şahsiyetlerdendir. Şemseddin Efendi'yi eserleri itibariyle *Güldeste-i Riyâz-ı İrfân* sahibi İsmail Belig Efendi ile Bursa tarihini yazmış olan Baldır-zâde Mehmed Selis ve Bursa vefeyâtını kaydetmiş bulunan Ganî-zâde Abdüllâtif Efendilerden daha üstün sayabiliriz.

Öldüğü zaman tam 70 yaşında bulunuyordu. Tab'an nazik, çalışkan ve halûk aynı zamanda fevkalâde intizamperver bir zattı. Ölümünden bir gün evvel Topkapı'da Guraba Hastanesi karşısında misafir olarak bulunduğu bir evde ziyaretine gitmiştik. Bu ölüme yaklaşmış zatın hayatta son bir hatırası olmak üzere fotoğrafını almak arzu etmiştim. Müsaadelerini rica ettim. Oğlu, öğretmen Fehameddin babasının yanına oturunca yarı ölü bir hâlde bulunan bu ihtiyar; "Oğlum Fehameddin; saçımı, sakalımı eyice tara, fotoğrafım güzel çıksın." diye birkaç defa söylemişti..

Bu hâl ve bu manzara Bay İbnülemin Mahmud Kemâl ile birlikte hem dikkatimizi mucip olmuş hem de garibimize gitmişti. Kendisi uzunca boylu, aksakallı, açık alınlı, terbiyeli, zarif bir zattı.

Şemseddin Ulusoy'un yazdığı *Gülzâr-ı Mısri* adındaki esere göre 1283 H./1867 M. tarihinde Bursa'da doğmuştur. Pederinin İzmir'de bulunması hasebiyle çocukluğu İzmir'de geçmiştir. Bir müddet sonra Bursa'ya dönmüşler ve bu suretle merhum Rüştîye tahsilini Bursa'da bitirmişlerdir. Tahsili hususî mahiyette olup Şeyh Vahyî Efendi'den akaid ve tasavvuf okumuş ve boş vakitlerinde de kendisini tamamıyla ilme vakfetmiştir. 1305 tarihinde pederinin vefatı üzerine Bursa'da Mısri Dergâhı şeyhi ve Pınarbaşı'ndaki İzzeddin Bey Camiinin hatibi olmuştur. Bu son vazifeyi elli yıl fasilasız olarak yapmıştır.

1117-1119